eTwinning

Web Based Training Seminar

Greece

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ eTwinning Μαθήματα

Από τον αρχικό σχεδιασμό στην αξιολόγηση

Ιωάννα Κομνηνού

ΑΘΗΝΑ 2010

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί μια συνοπτική παρουσίαση των βασικών αρχών και σταδίων ανάπτυξης της δικτυοκεντρικής εκπαίδευσης (WBT) με βάση την έμπρακτη εφαρμογή τους στα διαδικτυακά eTwinning μαθήματα και ιδιαίτερα στα: «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning», που δημιουργήθηκε και λειτούργησε από τους πρεσβευτές της δράσης eTwinning: Ιωάννα Κομνηνού, Μαρία Τεντζεράκη και Δημήτρη Καρακώστα, τη σχολική χρονιά 2007-8 και «Tools for eTwinning» που δημιουργήθηκε για λογαριασμό του CSS από την κ. Ι. Κομνηνού το 2010.

Φιλοδοξία των δημιουργών των μαθημάτων ήταν η ποιοτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για τη δράση eTwinning, με την ταυτόχρονη κατάδειξη του ορθού παιδαγωγικού πλαισίου ανάπτυξης ενός διαδικτυακού μαθήματος.

Συνοπτικά θα παρουσιαστούν: Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός online μαθήματος, τα κριτήρια ποιότητας, ο ρόλος του εκπαιδευτή και η αξιολόγηση της διαδικτυακής εκπαίδευσης. Σε όλα τα παραπάνω θα δίνονται παραδείγματα από την εφαρμογή που έγινε στα διαδικτυακά μαθήματα «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning» και "Tools for eTwinning".

Ιωάννα Κομνηνού

Αθήνα, Οκτώβριος 2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τελευταία γίνεται συχνά λόγος για την παιδαγωγική καινοτομία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που εξασφαλίζεται από το Web-based training (WBT). Οι υποστηρικτές του WBT ισχυρίζονται ότι ανανεώνει την εκπαίδευση μέσω Η/Υ με τις μεθόδους και τις τεχνολογίες που εξασφαλίζει το Internet και τα Intranets, γιατί δίνει τη δυνατότητα διαρκούς ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού και μιας ευέλικτης δομής που επιτρέπει την εξατομίκευση της μάθησης. Η διαδικτυακή εκπαίδευση είναι μια πλούσια σε εποπτικά μέσα εκπαιδευτική διαδικασία με εξαιρετικές δυνατότητες ατομικής αξιολόγησης, υιοθέτησης και προσαρμογής. Αν θα θέλαμε να δώσουμε ένα γενικό ορισμό θα λέγαμε ότι είναι οποιοδήποτε εκπαιδευτικό υλικό που διανέμεται μέσω Intranet/ Extranet ή Internet και το οποίο απευθύνεται σε χρήστες που έχουν τη σχετική κατά περίπτωση πρόσβαση.

Κάποιοι θεωρούν το Web Based Training ως το μέλλον της εκπαίδευσης και ο Gary Powell λέει χαρακτηριστικά ότι «ήρθε για να μείνει». Έτσι, ενώ αρχικά πολλές εταιρείες και οργανισμοί το αντιμετώπιζαν ως μανία, τώρα πρόθυμα θέλουν να το συμπεριλάβουν στην κατάρτιση που προσφέρουν, γιατί είναι οικονομικό, ευέλικτο και προσφέρει δυνατότητες διαδραστικότητας. Μέσω του WBT εξασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής ανεξάρτητα από τους περιορισμούς του χρόνου και του τόπου σε έναν πληθυσμό που μπορεί να μην είναι καν ομοιογενής. Η αξιοποίηση, επίσης, της εικονικής πραγματικότητας, των κινουμένων σχεδίων, της σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας, των οπτιακουστικών μέσων κ.λπ. ενισχύει τη διδακτική πράξη και τη μαθησιακή διαδικασία. Οι Νέες Τεχνολογίες μας δίνουν τη δυνατότητα να υλοποιήσουμε εκπαιδευτικά πακέτα υψηλών προδιαγραφών ανταποκρινόμενα σε διαφορετικές ανάγκες πληθυσμού. Οι υποστηρικτές της διαδικτυακής εκπαίδευσης θεωρούν ότι είμαστε μπροστά σε μια πραγματική επανάσταση στο χώρο της εκπαίδευσης (Downes, 2005).

Είναι όμως οι φορείς της κατάρτισης έτοιμοι για κάτι τέτοιο; Πέρα από τον ενθουσιασμό, τις δυνατότητες και φυσικά την αίγλη που συνοδεύει μια τέτοια διαδικασία μπορούμε να διοργανώσουμε κάτι τέτοιο χωρίς να αναλύσουμε το ***ποιοι, που, πότε*** και ***γιατί***; Αν δεν υπάρχουν τέτοιες αναλύσεις τότε μπορούμε να κάνουμε

λόγο για πιθανή καταστροφή. **Το να ξεκινήσουμε «στα τυφλά» μια τέτοια πρωτοβουλία είναι παρακινδυνευμένο, ανεξάρτητα από το πόσο νεωτεριστικό, μοντέρνο, δημιουργικό, συναρπαστικό ή οικονομικό είναι**. Πολλά κέντρα εκπαίδευσης αναλαμβάνουν τέτοιες πρωτοβουλίες υπό την «πίεση» τεχνολογικών εταιρειών, γιατί θα πρέπει να δικαιολογηθούν κάποιες δαπάνες εξοπλισμού όπως αυτές των Intranets. Παρά το γεγονός, όμως, ότι αυτές οι πρωτοβουλίες γίνονται υπό την πίεση κάποιων παραγόντων, κάποιες φορές αποφέρουν κέρδος, ανάπτυξη και προβολή. Για οποιοδήποτε λόγο και αν υλοποιείται κάτι τέτοιο, το WBT βρίσκεται σε μια περίοδο διαρκούς ανάπτυξης. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1999 είχαν καταμετρηθεί περίπου 500 είδη διαδικτυακής εκπαίδευσης (Torode, 1999). Μια πιο «αισιόδοξη» εκτίμηση υπολόγιζε ότι το 2002 η εκπαίδευση κατά το ήμισυ θα βασιζόταν στο διαδίκτυο (McGee 1999).

Οι εταιρείες σήμερα όλο και περισσότερο εντάσσουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση στην επιμόρφωση του εργατικού τους δυναμικού. Θεωρούν ότι είναι μια αποδοτική επένδυση η οποία μπορεί να υπηρετήσει αποδοτικά τη δια βίου μάθηση. Υπάρχουν όμως και πολλές άλλες που θεωρούν ότι είναι κάπως νωρίς να εκτιμηθεί η αποδοτικότητα μιας τέτοιας επένδυσης.

Το πιο σημαντικό επιχείρημα των υποστηρικτών του WBT είναι η δυνατότητα αλληλεπίδρασης και συμμετοχής που εξασφαλίζεται από τα χρησιμοποιούμενα μέσα. Η μάθηση είναι μια μετοχική διαδικασία και η δημιουργία ομάδων συζήτησης (chats) και συνεργατικών εργαλείων είναι ιδιαίτερα αποδοτική σε περιβάλλοντα μάθησης. Η γνώση μεταδίδεται άμεσα από τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, τα οποία λειτουργούν ως εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτές ταυτόχρονα. Η γνώση λοιπόν έχει κατακόρυφη (εκπαιδευτής => εκπαιδευόμενος) και οριζόντια (εκπαιδευόμενος => εκπαιδευόμενος) κατεύθυνση (McCalla 2000). Εξίσου σημαντική είναι η ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος, η αλληλεγγύη που αναπτύσσεται μεταξύ των μελών της ομάδας και η δυνατότητα συμμετοχής και ανάπτυξης της κοινωνικότητας των πιο συνεσταλμένων εκπαιδευομένων (Chatterjea 2000 και Παναγιώτογλου, 2002).

Επιπλέον, θεωρείται ότι το (δια)δίκτυο υποστηρίζει ουσιαστικά τη διαβίου μάθηση, γιατί δίνει τη δυνατότητα να μάθεις *«στο χρόνο που θέλεις στην ποσότητα που θέλεις και όσο χρειάζεσαι».*

Α. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Όσοι ενεργά εμπλέκονται στο WBT θεωρούν ότι η ποιότητα της κατάρτισης είναι αδιαμφισβήτητη. Η αλήθεια όμως είναι ότι υπάρχει μεγάλη δυσκολία αξιολόγησης της όλης διαδικασίας. Υπάρχουν πολλές δυσκολίες για μια θετική αποτίμηση της ποιότητας, όπως, ο φτωχός σχεδιασμός, μικρή χρηματοδότηση ή υπερβολικών αξιώσεων προγράμματα. Το ίδιο ανασταλτικά λειτουργεί η έλλειψη ενδιαφέροντος των επιμορφούμενων, ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός επιμορφούμενων και φυσικά ο οίστρος αυτών που σχεδιάζουν στην επιμόρφωση διοχετεύοντας έναν υπερβολικά μεγάλο αριθμό πληροφοριών. Η ανάγκη μιας μεθοδολογικά ορθής αξιολόγησης είναι επιτακτική για την ίδια την εξασφάλιση της ποιότητας αλλά και για την άρση προκαταλήψεων (Phillips, 2004).

Μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση περιλαμβάνει τον/τους σχεδιαστές, τον/τους διαχειριστές, το σύστημα και τη διαχείριση του, τον Server, και φυσικά τους χρήστες.

Πιο αναλυτικά, η **ποιότητα της επιμόρφωσης** εξακριβώνεται από:

α) το βαθμό επίτευξης των στόχων, οι οποίοι πρέπει να είναι σχετικοί με το γενικό σκοπό της επιμόρφωσης, συνδεδεμένοι με τη σύγχρονη πραγματικότητα και φυσικά αντικειμενικά και εύκολα αξιολογήσιμοι (Wright, 2003). Στην περίπτωση του διαδικτυακού μαθήματος «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning»οι στόχοι μας ήταν εστιασμένοι στην ελληνική πραγματικότητα, με αφετηρία τις αλλαγές στα ΔΕΠΣ και ΑΠΠΣ, την εφαρμογή της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης, τη γενίκευση και τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των σχεδίων εργασίας και τις γενικότερες ανάγκες του ελληνικού σχολείου, β) τη μαθητοκεντρικότητα της διαδικασίας. Στο προαναφερθέν μάθημα η μαθησιακή προσέγγιση βασίστηκε στις αρχές της ομαδοσυνεργατικής μαθησιακής πορείας, γ) τη διαδραστικότητα. Το μάθημα μας προωθούσε τη διάδραση μεταξύ των χρηστών αλλά και με την ίδια την πληροφορία και αυτό φαίνεται από τη φύση του ίδιου του

λογισμικού που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή και παρουσίαση του πληροφοριακού υλικού αλλά και από τις απαιτούμενες δραστηριότητες του μαθήματος, δ) το ενδιαφέρον των επιμορφούμενων. Το ενδιαφέρον των επιμορφουμένων στο μάθημά μας εξασφαλίστηκε από ένα πλήθος διαφορετικών δραστηριοτήτων αλλά και από την ποικιλία των μέσων πληροφόρησης. Χρησιμοποιήσαμε, εικόνες, ήχους, animation, βίντεο κ.λπ. ε) την εξατομίκευση της μάθησης. Στο μάθημά μας δινόταν έμφαση τόσο στις ομαδικές δραστηριότητες αλλά και στις ανάγκες του κάθε επιμορφούμενου. Σε κάθε στάδιο ο εκπαιδευόμενος θα έπρεπε να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιούσε την αποκτηθείσα γνώση στη θέση την οποία κατείχε ως εκπαιδευτικός, ως διευθυντής σχολικής μονάδας, ως σχ. Σύμβουλος, ως διοικητικό στέλεχος κ.λπ. στ΄) την αποτελεσματική χρήση του Διαδικτύου. Στο μάθημά μας επιδιώχθηκε η πολλαπλή και ποικιλότροπη χρήση του Διαδικτύου. Όλος ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του μαθήματος αποτελεί μια υποδειγματική αξιοποίηση των ΝΤ, με κεντρικό άξονα το «μέτρο» με το οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και να εφαρμόζονται όλες οι πρωτοποριακές εφαρμογές ζ) την παραγωγικότητα των επιμορφούμενων, στους οποίους δίνεται η δυνατότητα να ελέγχουν τη ροή της πληροφόρησης, η) τη δυνατότητα επέκτασης και αξιοποίησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν, θ) την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση του μαθησιακού αντικειμένου, ι) τη δυνατότητα αυτοαξιολόγησης των επιμορφούμενων και αξιολόγησης της μαθησιακής πορείας. Σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι μπορούσαν με τις ερωτήσεις κλειστού τύπου που εμπεριέχονταν στο πληροφοριακό υλικό να ελέγχουν την κατανόηση των γνώσεων που μόλις απέκτησαν. Επίσης, η δυνατότητα ανάπτυξης ενός σχεδίου προγράμματος και η αξιολόγηση του από τους άλλους επιμορφούμενους, καταδεικνύει ότι η πρωτοβουλία της αξιολόγησης είχε, ως ένα βαθμό, περιέλθει στην ομάδα των εκπαιδευομένων κ) την αποτελεσματική χρήση των Νέων Τεχνολογιών και τη θετική τους αντιμετώπιση (Burke, 2004), κα΄) την αποτελεσματική αξιοποίηση των γνώσεων στην επαγγελματική ενασχόληση των επιμορφούμενων.

Φυσικά η αξιολόγηση των παραπάνω διαφέρει. Όλα όσα αξιολογούνται δεν έχουν την ίδια βαρύτητα, γι' αυτό και το επόμενο στάδιο είναι η βαθμονόμηση των παραπάνω κριτηρίων, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση της ορθής αξιολόγησης.

Β. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη ενός online σεμιναρίου θα πρέπει πάντοτε να ακολουθεί κάποιους **βασικούς κανόνες**: α) θα πρέπει να έχει πάντοτε ως κέντρο τους στόχους και το αντικείμενο μάθησης. Βασικό σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος ήταν η καλύτερη δυνατή κατάρτιση των εκπαιδευομένων, προκειμένου να εκπονηθούν ποιοτικότερα προγράμματα eTwinning, β) η χρήση των Νέων Τεχνολογιών θα πρέπει να γίνεται με μέτρο και πάντα ως μέσο επίτευξης των συγκεκριμένων στόχων και όχι ως αυτοσκοπός (Toth, 2003)**,** γ) θα πρέπει να επιδιώκεται η ανάπτυξη πρωτοβουλίας και η δημιουργική μάθηση σε αντίθεση με τη μηχανική απομνημόνευση και ενστικτώδη ανταπόκριση στο μαθησιακό ερέθισμα. Σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι δεν ήταν παθητικοί δέκτες της πληροφορίας αλλά ενεργοί λήπτες του μαθησιακού αγαθού. Αυτό το πετύχαμε με μια σειρά από διαφορετικούς ρόλους που έπρεπε οι εκπαιδευόμενοι να αναλάβουν ομαδικά και ατομικά. Για παράδειγμα, έπρεπε να επεκτείνουν τις γνώσεις τους με τις προτάσεις για επιπλέον έρευνα και μελέτη. Έπρεπε, επίσης, να «ψηφίσουν» τα καλύτερα προγράμματα, να προτείνουν τα δικά τους προγράμματα, να κατασκευάσουν ένα παιδαγωγικό παιχνίδι, να εξασκήσουν τη φαντασία τους μέσα από αλληγορικά σενάρια διδασκαλίας, να επιλέξουν τα δικά τους εργαλεία για ένα πρόγραμμα και να κάνουν πρακτική εξάσκηση σε αυτά κ.ο.κ. δ) το επίπεδο και η ποσότητα του μαθησιακού αντικειμένου θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες του μέσου επιμορφούμενου και να μην ξεπερνούν τα όρια που ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αφομοιώσει και να αξιοποιήσει (Zeidman, 2003). Η πληροφορία στο μάθημά μας ήταν σύντομη και περιεκτική. Δόθηκαν οι κατάλληλες οδηγίες για επιπλέον μελέτη και προτάθηκαν δραστηριότητες προαιρετικές για όσους ήθελαν επιπλέον πληροφόρηση, ε) η μαθησιακή πορεία θα πρέπει να καλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους σκέψης και μάθησης, στ΄) καλό είναι να αποφεύγεται η

ευθύγραμμη προγραμματισμένη μάθηση, ζ) ο επιμορφούμενος θα πρέπει να νιώθει την ελευθερία που παρέχει η γνώση, η) κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης θα πρέπει να ενισχύεται ο επιμορφούμενος και όχι να νιώθει ότι υπακούει σε αυστηρούς κανόνες, όπως επίσης και να ενισχύεται η δημιουργικότητά του (Clemons, 2005) (θ) ο σχεδιασμός μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης θα πρέπει να έχει δοκιμαστεί σε ένα δείγμα πληθυσμού πριν την οριστική εφαρμογή του(Zeidman, 2003). Στο μάθημά μας η πιλοτική λειτουργία εξασφαλίστηκε για ένα περίπου μήνα, όταν προσφέρθηκε στην κοινότητα των πρεσβευτών eTwinning για δοκιμαστική χρήση.

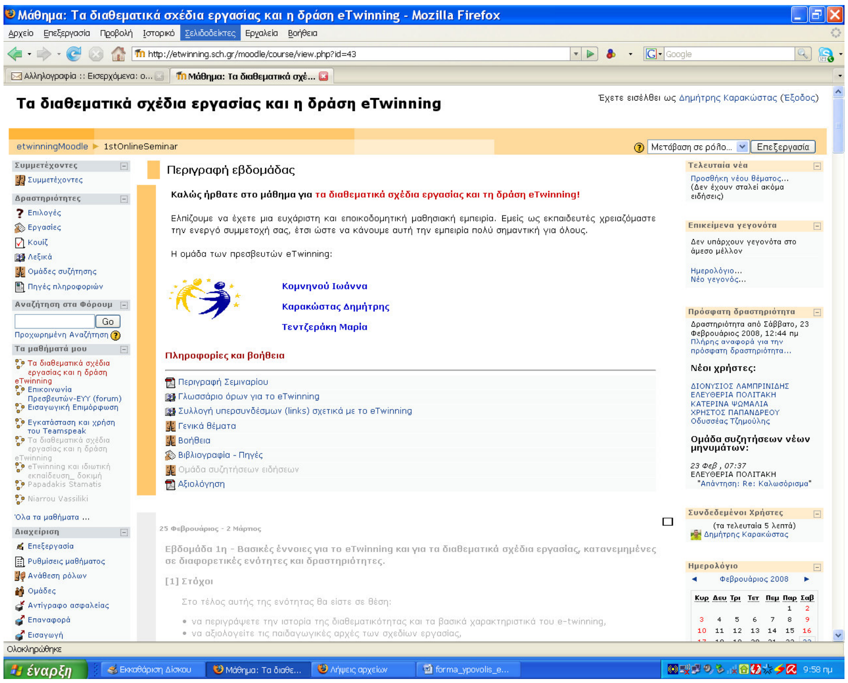
Γ. ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η επιτυχία της διαδικτυακής επιμόρφωσης εξαρτάται από την επιτυχή ολοκλήρωση όλων των σταδίων ανάπτυξής της, από τη σύλληψη, την εφαρμογή έως και την αξιολόγηση.

Συνοπτικά τα **στάδια ανάπτυξη**ς του WBT είναι:

α) εξακρίβωση των μαθησιακών αναγκών. Οι μαθησιακές ανάγκες των εκπαιδευτικών εξακριβώθηκαν από τις ημερίδες ενημέρωσης για τη δράση που είχαμε ως πρεσβευτές διοργανώσει, από την ανατροφοδότηση που είχαμε στις αξιολογήσεις των ημερίδων και από την ποιότητα των προγραμμάτων που εκπονούνται. Όλα αυτά μας οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενσωματώσουν τη δράση σε υπάρχουσες δραστηριότητες του ΑΠΣ και να πληροφορηθούν όσο το δυνατόν με μεγαλύτερη επάρκεια για την εφαρμογή της μεθόδου project στα προγράμματα που αναπτύσσουν β) διάγνωση του επιπέδου γνώσεων και δεξιοτήτων. Η διάγνωση έγινε με το αρχικό ερωτηματολόγιο και βιογραφικό σημείωμα των υποψηφίων εκπαιδευομένων γ) προσωπικές επαφές, όπου είναι δυνατόν, δ) διαγνωστικά τεστ με τη συνδρομή ειδικοτήτων, ε) επιλογή κριτηρίων για εκπαιδευτικό υλικό και υπηρεσίες, στ΄) σχεδιασμός μαθησιακού περιβάλλοντος, ζ) κατασκευή εργαλείων και πολυμέσων, η) επιλογή εκπαιδευτικού υλικού, θ) διαχείριση και διατήρηση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος μάθησης (Dobrovolny, 2003), ι) αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.

Δ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: «ΤΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ETWINNING

Εικόνα 1: Η εισαγωγική οθόνη του Σεμιναρίου

Δημιουργοί του σεμιναρίου/Εκπαιδευτές: Κομνηνού Ιωάννα, Τεντζεράκη Μαρία, Καρακώστας Δημήτρης.

Εκπαιδευόμενοι: εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

1. Σύντομη περιγραφή

Στο μάθημα αυτό παρέχονται βασικές γνώσεις για την ανάπτυξη διαθεματικών σχεδίων εργασίας με την αξιοποίηση της δράσης eTwinning. Σκοπός των δημιουργών του σεμιναρίου είναι η διάδοση των προγραμμάτων eTwinning και η ενσωμάτωσή τους στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Το μάθημα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

2. Στόχοι

Οι εκπαιδευόμενοι με τη λήξη έπρεπε :

- Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τη διαθεματική προσέγγιση στην ανάπτυξη προγραμμάτων eTwinning.
- Να μπορούν να ενσωματώνουν τη δράση eTwinning στην καθημερινή τους διδασκαλία αλλά και στις σχολικές δραστηριότητες.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες χρήσης Νέων Τεχνολογιών (π.χ. να μπορούν να χειρίζονται το διαδίκτυο για την υποστήριξη των προγραμμάτων τους, όπως επίσης και άλλα συνεργατικά εργαλεία:Twin space, blog, online magazine, κ.λπ).
- Να γνωρίζουν τους κανόνες ασφαλείας στο Διαδίκτυο και τους τρόπους «συμπεριφοράς» σε μια διαδικτυακή συνεργασία.
- Να εντοπίζουν σχετικά ζητήματα στο χώρο της εργασίας και της εκπαίδευσης.
- Να έχουν μια ξεκάθαρη άποψη για την εφαρμογή του eTwinning στο ίδρυμα από το οποίο προέρχονται.

3. Θέματα

Τα θέματα που αναπτύχθηκαν ήταν:

- Βασικές γνώσεις για το eTwinning και για τη διαθεματική προσέγγιση του μαθησιακού αντικειμένου.
- Δημιουργία ενός eTwinning προγράμματος.
- Επικοινωνία και συνεργασία.
- Εργαλεία και περιβάλλον μάθησης.
- Καινοτομίες και σύγχρονες τάσεις στην Παιδαγωγική και Διδακτική.

4. Χρονοδιάγραμμα

Το επιμορφωτικό σεμινάριο έχει διάρκεια 6 εβδομάδες και απαιτούνται 3 ώρες απασχόλησης εβδομαδιαίως. Συνολικά, η απαιτούμενη εργασία διαρκεί 18 ώρες και η συμπλήρωση ερωτηματολογίων αξιολόγησης απαιτεί περίπου 30 λεπτά.

Πιο αναλυτικά το **πρόγραμμα** του σεμιναρίου είναι:

1η Εβδομάδα: Βασικές έννοιες για το eTwinning και για τα διαθεματικά σχέδια εργασίας, κατανεμημένες σε διαφορετικές ενότητες και δραστηριότητες

Στο τέλος της εβδομάδας οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να είσαι σε θέση να περιγράψουν την ιστορία της διαθεματικότητας, τα βασικά χαρακτηριστικά του eTwinnning, να μπορούν να εκφράσουν σε γραπτό κείμενο τις ιδέες τους, να αντιληφθούν πώς μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στο ίδρυμα από το οποίο προέρχονται και να παρουσιάζουν τις ιδέες τους σε άλλους. Η πρώτη εβδομάδα περιλαμβάνει ένα κουΐζ, στο οποίο απαντούν οι εκπαιδευόμενοι, εφόσον διαβάσουν το πληροφοριακό υλικό της συγκεκριμένης εβδομάδας. Στην ίδια εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να ετοιμάσουν μια παρουσίαση με τα βασικά στοιχεία του πληροφοριακού υλικού της εβδομάδας (υπάρχουν οδηγίες και έτοιμα templates) και να εκφράσουν σε κείμενο τις σκέψεις και τον προβληματισμό τους για όσα έχουν μάθει (reflection).

2η και 3η Εβδομάδα: Δημιουργία ενός διαθεματικού σχεδίου εργασίας με την αξιοποίηση της δράσης eTwinning

Στη 2η εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν έννοιες κλειδιά για τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και τις βασικές αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης ενός eTwinning προγράμματος. Σε αυτή την εβδομάδα το πληροφοριακό υλικό αξιοποιείται για τη δημιουργία ενός προγράμματος από τους ίδιους τους εκπαιδευομένους και στις συζητήσεις, οι οποίες αναπτύσσονται σε μικρές ή μεγάλες ομάδες (δημιουργούνται ομάδες 3-4 ατόμων για ομαδική εργασία και forum στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι εκπαιδευόμενοι).

Την 3η εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι αποφασίζουν τελικά ποια θα είναι τα βασικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν για τη δημιουργία του δικού τους προγράμματος, τη δομή, το περιεχόμενο και τους τρόπους αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών. Όλοι οι εκπαιδευόμενοι καταθέτουν το δικό τους πρόγραμμα και αξιολογούν τα προγράμματα των άλλων. Στο τέλος αναδεικνύονται τα καλύτερα σχεδιασμένα προγράμματα από τη βαθμολογία που θα δώσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι.

Στο τέλος της 2ης και 3ης εβδομάδας οι εκπαιδευόμενοι καταθέτουν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους, συμμετέχοντας σε κοινές συζητήσεις και σχολιάζοντας τους προβληματισμούς που καταθέτουν οι άλλοι εκπαιδευόμενοι.

4η Εβδομάδα: Άνθρωποι και αλληλεπίδραση

Σε αυτή την ενότητα γίνεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι το ρόλο της αλληλεπίδρασης στη διαδικασία της μάθησης. Παρουσιάζονται επιλεγμένες θεωρίες μάθησης και εκτιμάται ο ρόλος των Νέων Τεχνολογιών στην επικοινωνία και συνεργασία. Στόχος είναι να αναδειχθούν τα βασικά χαρακτηριστικά της δράσης eTwinning (ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και συνεργατικό περιβάλλον μάθησης). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν τους κανόνες συμπεριφοράς στο διαδίκτυο και την ασφαλή χρήση του. Αυτή την εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι συγκρίνουν μοντέλα μάθησης/διδασκαλίας και απαντούν σε σχετικό ερωτηματολόγιο. Οι επιμορφούμενοι επιλέγουν ένα μοντέλο ανάπτυξης ενός eTwinnig προγράμματος και το στηρίζουν με επιχειρήματα σε forum. Ταυτόχρονα σχολιάζουν τουλάχιστον δύο απόψεις άλλων εκπαιδευομένων.

5η Εβδομάδα: Εργαλεία

Σε αυτή την ενότητα η διδασκαλία έχει ως στόχο την περιγραφή διαφόρων εργαλείων για την ανάδειξη των eTwinning προγραμμάτων, την αξιολόγησή τους σε σχέση με την κατάσταση/θέση των εκπαιδευομένων και την αναγνώριση των εκπαιδευτικών αρχών που ισχύουν για το καθένα από αυτά. Οι εκπαιδευόμενοι κάνουν τις δικές τους προτάσεις για εργαλεία που έχουν ήδη χρησιμοποιήσει ή γνωρίζουν και αξιολογούν τα εργαλεία που προτείνουν οι άλλοι συμμετέχοντες. Στο τέλος, όπως και στα προηγούμενα στάδια, καταθέτουν σκέψεις και προβληματισμούς γι' αυτή την ενότητα.

6η Εβδομάδα: Τάσεις και προοπτικές για το eTwinning και τη διαθεματικότητα

Στόχοι αυτής της ενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι τις διαφορετικές τοποθετήσεις και τάσεις ως προς τη διαθεματική προσέγγιση της μαθησιακής διαδικασίας, να εκτιμήσουν την παιδαγωγική αξία της δράσης eTwinning και να

αξιολογήσουν την εφαρμογή της όσον αφορά στο δικό τους εκπαιδευτικό ίδρυμα, να αξιολογήσουν το συνεργατικό περιβάλλον μάθησης και να κάνουν τις δικές τους εκτιμήσεις για το προσεχές μέλλον. Το εκπαιδευτικό υλικό αυτής της εβδομάδας είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τη συμμετοχή σε forum και για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού παιχνιδιού από τους εκπαιδευομένους. Δημιουργούνται ομάδες συζήτησης και σχολίων για τα θέματα αυτής της εβδομάδας.

Το μάθημα Tools for eTwinning λειτούργησε τον Απρίλιο του 2010 για 120 ευρωπαίους εκπαιδευτικούς. Το μάθημα είχε την μεγαλύτερη επιτυχία από άποψη συμμετοχής και διεκπεραίωσης καθηκόντων των συμμετεχόντων, σε σχέση με τα υπόλοιπα μαθήματα που λειτούργησαν την ίδια περίοδο.

Συνοπτικά η περιγραφή του είναι η ακόλουθη:

eTwinning Learning Events 2008 / Planning Tool	
Expert Name	Ioanna Komninou
Expert address	
eMail	
Telephone/GSM	
General Description of proposed activity	In this elearning event trainees will learn more about the tools that can be used for the development of an eTwinning project. ICT can help in the research and development of educational material, promote interaction among the partner schools and make the results of a project prominent. An extra benefit, the discovery of new tools, can make

	projects more amusing for students as well as for teachers.
Dates of event	April 2010
Educational goals	This event aims to: • Provide a selection of e- tools that can improve the development of an eTwinning project and enhance its results. • Offer a set of pedagogical criteria in order to select the tools that can (1) help the development of an eTwinning project, (2) promote interaction, and (3) implement interactive activities in a project as well as in trainees' everyday teaching. • Create a vibrant community that will work collaboratively and interactively planning innovative projects.
Expected outcomes:	By finishing this elearning event trainees will: • be able to describe the different tools that can be used for an eTwinning project; • judge which tools can be relevant for their projects; • have developed awareness of the pedagogical value and the pitfalls in this kind of learning; • have developed a clear vision on implementing e-tools in their own eTwinning projects.
Description of Methodology	We will use the model of 'computer-

to be used	supported collaborative conversational framework'. That combines the three major facets of CSCL; the learning process, participant interaction and computer support.

Tools required:	Essential	Important	Desirable but not essential
Forum	X		
Blog			X
Wiki			X
Video upload	X		
Quiz tools	X		
Voting procedure	X		
Chat		X	
Synchronous interaction		X	
Other			
Other			
Extra remarks			

Activities Day 1.	This module includes: 1. Teaser: The trainees will watch a short animation and they will understand how the use of ICT, can highlight and develop their students' skills. 2. Educational Material: The trainees will learn about the different tools that can be used for an eTwinning project, the open source software and learning standards. They will

	find the information needed in text, audio and video.
Activities Day 2	Learner created content This activity aims at the creation of a mind map, where trainees will classify the tools that are proposed for the development of an eTwinning project. They will use a free online tool for that.
Activities Day 3	This module includes: 1. Teaser: It has been detected that schools working on the same project, work in a parallel way and not in an interactive one. So, the trainees will see ideas for interactive activities between partner schools. 2. Educational material: in this module we will give a brief overview of the role of interaction in eTwinning. We will also focus on the tools that promote interaction by offering a list of tools. This list can be enriched by trainees' proposed tools.
Activities Day 4	Learner created content This is a team activity. Trainees should work with their team and design an innovative plan of an eTwinning project, focusing, mainly, on the tools that could be used. The tools that they will select should foster interaction. Then, as a follow up activity, trainees have to review other participants' contributions, react on at least 2 other proposals and give suggestions on how

	to improve them. Each team idea must be presented to the other teams and have to be registered in the unit list, so the other teams will be able to comment and vote for the best one. (This activity could be developed in consolidation day, depending on the number of participants/teams).
Consolidation day	**Reflection** The aim of this final activity is to promote reflection about creativity, interaction and tools for the eTwinning projects. After seeing the content added by the other groups, posted in Forum, trainees should vote on which idea was the best, in their opinion, for the most interactive eTwinning project!
Tasks for participants **Expected outcomes from participants**	Participants have to (1) create a mind map classifying the tools that they have chosen for a project (2) participate in a team activity panning an eTwinning project, focusing on the tools that could be used and make comments on the other teams' proposals (3) vote for the "best" projects, and (4) answer evaluation questionnaires. Participants should actively participate in this event, accomplishing their tasks and taking part in team activities.

Type of recognition to be given to participants/ if any	Every learner who has successfully finished all the tasks will receive an official certificate issued by the eTwinning CSS.
Evaluation questionnaire for participants of the event	A great part of the feedback that received from trainees will be their contributions to the discussions throughout the event. However, it will also be considered valuable for our research purposes to make use of two formal questionnaires, one at the beginning and one after the completion of the event. All questionnaires will be delivered on-line and the Likert scale will be used for assessment. The following objects, axes and criteria have been selected: **1.Learners** (Personal details, Personal characteristics, Efficiency), **2.Trainers** (Attitude, Efficiency), **3.Project effectiveness** (Organization, Educational method, Educational material, Objectives achievement)

Ε. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ ΣΕ ΕΝΑ ONLINE ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Σύμφωνα με τον Jarvis (2004), η εκπαίδευση των ενηλίκων πρέπει να είναι επικεντρωμένη στον εκπαιδευόμενο και ο εκπαιδευτής να είναι περισσότερο εμψυχωτής κατά τη μαθησιακή διαδικασία παρά πηγή πληροφοριών και γνώσεων.

Επιπλέον, η εμψυχωτική λειτουργία είναι προτιμότερη από τη διδακτική, γιατί ενεργοποιεί τον κύκλο της μάθησης και την κριτική σκέψη των εκπαιδευμένων. Η πρόσβαση στη μάθηση διευκολύνεται, αν αυτή περιλαμβάνει πρακτική άσκηση, εφαρμογή, απόκτηση και αξιοποίηση εμπειριών. Η πορεία της μάθησης γίνεται πιο αποτελεσματική, αν οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν ενεργητικά σε αυτήν (Jaques, 2001· Κόκκος, 1998). Η ενεργητική συμμετοχή προωθείται μέσα από μεθόδους, οι οποίες βασίζονται στην αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, αλλά και μεταξύ των εκπαιδευομένων και δίνουν σε αυτούς πηγές, ώστε να αναζητούν πληροφορίες, να αναπτύσσουν την κριτική τους ικανότητα, να επεξεργάζονται λύσεις και να μαθαίνουν πράττοντας (Κόκκος, 1999). Ο εκπαιδευτής, υιοθετεί ή όχι το ρόλο του εμψυχωτή, τις συμμετοχικές μεθόδους και τις αντίστοιχες τεχνικές, αν ασπάζεται την αντίστοιχη φιλοσοφία.

Με ποιον τρόπο μπορεί ο εκπαιδευτής να λειτουργήσει ως εμψυχωτής – συντονιστής και να υποστηρίξει έτσι την μαθησιακή διαδικασία στο πλαίσιο ενός on line σεμιναρίου;

Στην περίπτωση της μάθησης από απόσταση ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει δεξιότητες που σε πολλές περιπτώσεις διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό από αυτές που απαιτούνται στην παραδοσιακή μορφή διδασκαλίας. Το γεγονός ότι καλείται να λειτουργήσει ως συντονιστής σε μία ομάδα εκπαιδευόμενων που δεν αλληλεπιδρούν με φυσικό τρόπο μεταξύ τους, δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα και απαιτεί λεπτούς χειρισμούς. Στο 1ο on line σεμινάριο «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning» έγινε προσπάθεια να τηρηθούν όλες οι βασικές αρχές που πρέπει να ακολουθεί ο εκπαιδευτής προκειμένου ο ρόλος του και οι παρεμβάσεις του να είναι πραγματικά εποικοδομητικές. Ειδικότερα ο εκπαιδευτής θα πρέπει να :

1. Διαμορφώνει τη θεματολογία στο forum: Παρά το γεγονός ότι οι εκπαιδευόμενοι είχαν την ελευθερία να ανοίξουν θέματα συζήτησης στον αντίστοιχο χώρο, οι εκπαιδευτές φρόντιζαν ανά τακτά χρονικά διαστήματα να διαμορφώνουν τη θεματολογία έχοντας πάντα ως γνώμονα την επίτευξη των παιδαγωγικών στόχων του σεμιναρίου. Αυτό ήταν ορατό στο μάθημά μας, όταν

τέθηκαν ζητήματα, όπως το παιδαγωγικό πλαίσιο λειτουργίας του μαθήματος, η αξιολόγησή του κ.λπ.

2. Διαμορφώνει το ύφος της συζήτησης. Κάποιες φορές διαπιστώθηκε μια επιθετικότητα εκ μέρους των εκπαιδευομένων, όταν δεν κατάφερναν να επιτύχουν τους ορισμένους στόχους. Σε αυτές τις περιπτώσεις θεωρήθηκε αναγκαία η παρέμβαση των άλλων πρεσβευτών, για να επαναφέρουν το καλό κλίμα διαλόγου και συνεργασίας.

3. Συντονίζει τις συζητήσεις: Σε πολλές περιπτώσεις χρειάστηκε η παρέμβαση των εκπαιδευτών προκειμένου οι συζητήσεις να μη ξεφύγουν από τους παιδαγωγικούς στόχους.

4. Διορθώνει τους εκπαιδευόμενους σε περίπτωση μη σωστής χρήσης του forum.

5. Εποπτεύει διακριτικά τις συζητήσεις για την αποφυγή καταστάσεων όπου κάποιος εκπαιδευόμενος θίγεται, θίγει ή ξεφεύγει από το θέμα.

6. Κινείται πάντα με στόχο τη δημιουργία διαλόγου. Στο μάθημά μας οι παρεμβάσεις στα forum είχαν σκοπό την ανατροφοδότηση του διαλόγου και την εμπλοκή όσο το δυνατόν περισσοτέρων εκπαιδευομένων.

7. Κατανοεί τα συναισθήματα τις ευαισθησίες και τις ιδιαιτερότητες των συμμετεχόντων. Στο μάθημα μας συμμετείχαν εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων αλλά και σχ. Σύμβουλοι, διευθυντές και στελέχη διοίκησης. Η ανάγκη και οι δυνατότητες για πρωτοβουλία και έλεγχο της ροής της πληροφορίας και της εξέλιξης του μαθήματος έπρεπε να δοθεί, ως ένα βαθμό, στους επιμορφούμενους, για να αξιοποιηθούν όσο το δυνατόν καλύτερα οι γνώσεις και οι δεξιότητές τους.

8. Κινείται πάντα προς την κατεύθυνση της διαπραγμάτευσης και της επίτευξης συμβιβασμών. Αυτό κρίθηκε αναγκαίο για την εύρυθμη λειτουργία των ομάδων. Μέσα σε αυτές είχαν επιλεγεί να μετάσχουν πρεσβευτές της δράσης που εξασφάλιζαν το κλίμα συνεργασίας και διαλόγου.

9. Κάνει την αυτοκριτική του σε τακτά χρονικά διαστήματα.

10. Ενθαρρύνει τη συμβολή των συμμετεχόντων.

11. Επιλέγει την κατάλληλη χρονική στιγμή να ανοίξει αλλά και να κλείσει ένα θέμα.

12. Ενθαρρύνει τη χρήση των κανόνων επικοινωνίας netiquette. Στο μάθημά μας υπήρχε και ειδική ενότητα για τους κανόνες καλής συμπεριφοράς στο Διαδίκτυο.
13. Ενθαρρύνει την αυτενέργεια και την συνεργατική μάθηση, ανακεφαλαιώνοντας, θέτοντας ερωτήσεις, ασκώντας κριτική, προσφέροντας ανατροφοδότηση και αξιολογώντας.
14. Δίνει έμφαση στην κοινωνική διαδικασία μέσα από την οποία επιτυγχάνεται η μάθηση.
15. Αποφεύγει την υπερπληροφόρηση.
16. Αποφεύγει ασάφεια στις εκφράσεις. Ακόμα και στις περιπτώσεις που διαπιστώσαμε ασάφεια στις οδηγίες του μαθήματος, ξεκίνησε ειδικό θέμα συζήτησης για τη διευκρίνιση όσων δημιούργησαν σύγχυση στους εκπαιδευομένους.
17. Είναι σύντομος. Ο παρεμβάσεις των εκπαιδευτών ήταν σύντομες και γίνονταν μόνο όπου ήταν απαραίτητες, για να εξασφαλιστεί στους εκπαιδευομένους η απαραίτητη αίσθηση ελευθερίας που προάγει τη μάθηση και τον ελεύθερο διάλογο.
18. Είναι συστηματικός. Οι εκπαιδευτές παρακολουθούσαν σε καθημερινή βάση τις συζητήσεις και την εξέλιξη του μαθήματος και επόπτευαν συστηματικά την ομαλή έκβασή του.

Εφαρμόζοντας, όσο αυτό είναι εφικτό, τις παραπάνω αρχές ο εκπαιδευτής ουσιαστικά δημιουργεί την αίσθηση της ύπαρξης μιας πραγματικής κοινότητας μάθησης.

ΣΤ. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΤΥΟΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΤΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΊΑΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ETWINNING

1. Η αναγκαιότητα της αξιολόγησης

Η εκπαιδευτική αξιολόγηση γενικά μπορεί να οριστεί ως μια συστηματική διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων, που αφορούν συγκεκριμένα αντικείμενα, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, με απώτερο σκοπό την ανατροφοδότηση των δραστηριοτήτων και προσπαθειών μας με χρήσιμες πληροφορίες είτε αυτή αφορά την παραδοσιακή είτε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Μακράκης, 1998). Η αξιολόγηση είναι μια ερευνητική διαδικασία που προσανατολίζεται περισσότερο στην πρακτική χρήση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν και λιγότερο στην παραγωγή γνώσης. Αποσκοπεί, κυρίως, στο να προσδιορίσει το βαθμό υλοποίησης των στόχων ενός εκπαιδευτικού συστήματος ή των συστατικών του μερών. Σύμφωνα με τον Rogers (1998) η αξιολόγηση είναι απαραίτητη για τρεις τουλάχιστον βασικούς λόγους: 1. Για τη βελτίωση της απόδοσής των εκπαιδευτών. 2. Για το σχεδιασμό καινούργιων στρατηγικών, επιλογών και προτεραιοτήτων. 3. Για να διαπιστώνουμε πόση πρόοδος έχει συντελεστεί, προς ποια κατεύθυνση και πόσο πιο πέρα μπορούμε να πάμε. Η αξιολόγηση είναι βασικό στοιχείο της μάθησης.

Ειδικότερα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση η αξιολόγηση είναι απολύτως απαραίτητη καθώς το συγκεκριμένο είδος εκπαίδευσης αποτελεί καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία, συγκρινόμενη με την παραδοσιακή, και πρέπει να πείσει για την ποιότητα των σπουδών που προσφέρει. Για παιδαγωγικούς λόγους είναι αναγκαία η αξιολόγηση που αναφέρεται στην καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα των νέων διδακτικών μεθόδων και του διδακτικού υλικού. Επίσης, ως προς την κοινωνικο-οικονομική διάσταση, η αξιολόγηση είναι απαραίτητη για την ποιότητα

και την ορθολογικότερη κατανομή αλλά και τη διάθεση και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων. Τέλος, ο εκσυγχρονισμός της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με νέες μορφές διαλογικής και πολυμεσικής τεχνολογίας, εγείρει επιτακτικότερα το ζήτημα της συνεχούς αξιολόγησης (Μακράκης, 1998). Αυτό συμβαίνει γιατί η έλλειψη προσωπικής επικοινωνίας, η αδυναμία άμεσης ανατροφοδότησης, οι εκπαιδευτικές διαδικασίες που συντελούνται σε διαφορετικό χώρο και χρόνο ανάμεσα στους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους και η αδυναμία πλήρους δοκιμής του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος διαφοροποιούν την παραδοσιακή από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και απαιτούν διαφορετικά κριτήρια αξιολόγησης.

Για τον Fjuk (1995) η ηλεκτρονική μάθηση είναι ένα σύνθετο πλέγμα ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που δεν μπορούν να εξαντληθούν με τη μελέτη μόνο μίας μεταβλητής. Στη δική μας περίπτωση, που πρόκειται για ηλεκτρονική εξ αποστάσεως μάθηση, η αξιολόγηση αφορούσε την αποτελεσματικότητα του προγράμματος σύμφωνα με τους προκαθορισμένους στόχους (γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων), την οργάνωσή του (χρήση κατάλληλων τεχνολογικών μέσων και λειτουργιών, επίλυση προβλημάτων), τις εκπαιδευτικές μεθόδους (δημιουργία πλέγματος επικοινωνίας και συνεργασίας), το εκπαιδευτικό υλικό (αν προσέφερε ερεθίσματα που αύξησαν την επιθυμία για μάθηση και συμμετοχή), τις διδακτικές ικανότητες αλλά και τις υποστηρικτικές υπηρεσίες των εκπαιδευτών προς τους εκπαιδευόμενους. Το κόστος δεν συμπεριλήφθηκε στην αξιολόγηση γιατί η δημιουργία του σεμιναρίου και η λειτουργία του έγινε από εθελοντές πρεσβευτές της δράσης eTwinning και διατέθηκε δωρεάν στους εκπαιδευτικούς με την υποστήριξη της Εθνικής Υπηρεσίας Υποστήριξης της δράσης eTwinning και του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου.

2. Οι δυσκολίες και τα προβλήματα

Γενικά, η έλλειψη πιστοποιημένων μεθόδων ή σταθερών κριτηρίων αξιολόγησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ένας ανασταλτικός παράγοντας για την ανάληψη τέτοιων πρωτοβουλιών. Η εξέλιξη, όμως, των Νέων Τεχνολογιών και η

ραγδαία εξέλιξη της Δικτυοκεντρικής Εκπαίδευσης καθιστά αναγκαίο τον καθορισμό σταθερών και αξιόπιστων κριτηρίων αξιολόγησης για αυτό το είδος εκπαίδευσης.

Για τον Salomon οι δυσκολίες αξιολόγησης προκύπτουν από την ίδια τη φύση της Δικτυοκεντρικής Εκπαίδευσης, που δεν περιορίζεται στην εξέλιξη μιας μεταβλητής αλλά είναι μια δυναμική αλληλεπίδραση πολλών παραμέτρων (Salomon 1995). Και ο Ramage (1996) προσθέτει ότι το πρόβλημα της αξιολόγησης είναι ζήτημα αναζήτησης μιας μεθοδολογίας η οποία θα καλύπτει την ατομική προσπάθεια, την αλληλεπίδραση των χρηστών, την οργάνωση του περιβάλλοντος μάθησης αλλά και την ευχρηστία του συστήματος. Στην ουσία η αξιολόγηση θα πρέπει να καλύπτει τον τομέα της τεχνολογικής υποστήριξης, του γνωστικού αντικειμένου και της κοινωνιολογικο- ψυχολογικής ανάπτυξης των χρηστών σε μια δυναμική εξέλιξη αλληλεπίδρασης ή όπως εύστοχα παρατηρεί ο Stephen Gale (1992) η αξιολόγηση σε ένα τέτοιο περιβάλλον θα πρέπει να αναζητά την αλληλεπίδραση του χρήστη με τον υπολογιστή του αλλά και την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων μέσω της τεχνολογίας.

Σε μια προσπάθεια να καλύψουμε όλα τα παραπάνω η αξιολόγηση του σεμιναρίου περιλάμβανε ερωτήσεις που είχαν ως στόχο τη διερεύνηση αυτών των σχέσεων. Για παράδειγμα σε κάθε ενότητα υπήρχε σχετική ερώτηση για τη συμμετοχή σε συζητήσεις (forum) μεταξύ των εκπαιδευομένων αλλά και ερωτήσεις για συμμετοχή σε κοινές δραστηριότητες ή για τη δυνατότητα αποτελεσματικότερης μάθησης μέσω των σχέσεων που αναπτύχθηκαν μεταξύ των εκπαιδευομένων. Εκτός από την ανάλυση των σχετικών ερωτήσεων σημαντική ήταν και η παρατήρηση των δεδομένων που μας παρείχε το σύστημα. Για παράδειγμα ήταν εύκολο να παρακολουθήσουμε τη συμμετοχή και την παρακολούθηση συζητήσεων από τους χρήστες αλλά και το βάθος ανάλυσης των υπό συζήτηση θεμάτων.

3. Μέθοδος και μοντέλο αξιολόγησης

Πριν αναζητήσουμε μεθόδους αξιολόγησης για τη συνεργατική μάθηση μέσω Η/Υ, καλό θα ήταν να ανατρέξουμε στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η αξιολόγηση

του εκπαιδευτικού λογισμικού, ώστε να ξεκινήσουμε την έρευνα μας από τα πρωταρχικά στάδια των ψηφιακών μέσων διδασκαλίας. Εδώ παρατηρούμε ότι χρησιμοποιούνται σχεδόν οι ίδιοι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται και για την αξιολόγηση του οποιοδήποτε εμπορικού λογισμικού: έλεγχος από ειδικούς, έλεγχος από απλούς χρήστες, παρατήρηση της κριτικής που δόθηκε από άλλους, παρατήρηση της χρήσης στην πραγματική ζωή. Δυστυχώς, οι περισσότερες από τις παραπάνω «κλασσικές» μεθόδους αξιολόγησης δύσκολα μπορούν να προσαρμοστούν για την αξιολόγηση της συνεργατικής μάθησης μέσω Η/Υ (Computer-Supported Collaborative Learning, CSCL). Έτσι, μπορούμε να ζητήσουμε από κάποιον ειδικό να συμμετάσχει στην εκπαιδευτική διαδικασία ως θεατής ή να αντλήσουμε κάποιες πληροφορίες δίνοντας ένα online ερωτηματολόγιο ή ακόμη και μέσω των logfiles, σχετικά με τον τρόπο που μαθαίνουν οι χρήστες, τι βλέπουν, πόσο παραμένουν online κ.λπ. (Crawley R. M.). Ενδιαφέρον είναι, επίσης, να εξετάσουμε πόσο συχνά και από ποια σημεία αναζητούνται οι σελίδες βοηθείας (Martti Rahkila and Matti Karjalainen, 1999). Στην περίπτωση του online σεμιναρίου «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning» χρησιμοποιήσαμε όσες από τις κλασσικές μεθόδους ήταν εφικτό να προσαρμοστούν: ζητήσαμε από όλους τους προωθητές της δράσης eTwinning να ελέγξουν την πλατφόρμα του σεμιναρίου, πριν αλλά και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του και να μας αναφέρουν τις παρατηρήσεις τους, καθημερινά ελέγχαμε την κίνηση των χρηστών στο σεμινάριο και κάθε εβδομάδα δίναμε ένα on line ερωτηματολόγιο αξιολόγησης. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η αξιολόγηση που βασίστηκε σε ερωτηματολόγια είχε ανατεθεί σε εξωτερικό συνεργάτη, ο οποίος μετείχε και ως εκπαιδευόμενος στο σεμινάριο.

Τα παραπάνω, όμως, δεν επαρκούν, καθώς στη συνεργατική μάθηση μέσω Η/Υ τα αποτελέσματα δεν μπορούν να μετρηθούν υπολογίζοντας μόνο μια μεταβλητή, αλλά αντιθέτως λαμβάνει χώρα μια αλυσιδωτή αντίδραση στην οποία κάθε γεγονός δίνει νόημα στο επόμενο (Salomon, G., 1995). Επομένως, είναι επιτακτική η ανάγκη για την εύρεση νέων μεθόδων, οι οποίες θα λαμβάνουν υπ’ όψιν τις αντιδράσεις των χρηστών αλλά και τη χρηστικότητα των μέσων κατά την αξιολόγηση (Laurillard, D., 1993).

Συνεχίζοντας την έρευνα μας για τα ψηφιακά μέσα διδασκαλίας, γενικότερα, παρατηρούμε ότι μπορούν να χωριστούν σε 4 κατηγορίες:

1. Τα παρεκβατικά (discursive) μέσα επιτρέπουν στο μαθητή και το δάσκαλο να ανταλλάσσουν ελεύθερα απόψεις.
2. Τα προσαρμόσιμα (adaptive) μέσα επιτρέπουν στο δάσκαλο να χρησιμοποιήσει τη σχέση διδασκαλίας και κατανόησης, ώστε να καθορίσει θεματικούς στόχους για την επόμενη διδακτική ενότητα.
3. Τα αλληλεπιδραστικά (interactive) μέσα δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δρουν για να πετύχουν τους θεματικούς στόχους και να λαμβάνουν ουσιαστική και πραγματική ανατροφοδότηση.
4. Τα ανακλαστικά (reflective) μέσα διευκολύνουν το δάσκαλο να προσφέρει βοήθεια στους μαθητές ώστε να συνδέσουν την ανατροφοδότηση με τις ενέργειές τους για την επίτευξη των στόχων της θεματικής ενότητας (Laurillard, D., 1993).

Ως ψηφιακό μέσο διδασκαλίας για το online σεμινάριο χρησιμοποιήθηκε το δωρεάν λογισμικό moodle, το οποίο καλύπτει και τις τέσσερις προαναφερθείσες κατηγορίες. Έτσι, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι είχαν την ευκαιρία να ανταλλάσσουν ελεύθερα απόψεις, οι εκπαιδευτές μπορούσαν να παρέχουν βοήθεια και ανατροφοδότηση για τις ενέργειες των εκπαιδευομένων και σύμφωνα με το βαθμό κατανόησης τους να προσαρμόσουν τους θεματικούς στόχους της επόμενης ενότητας, ενώ οι εκπαιδευόμενοι μπορούσαν να δράσουν για να πετύχουν τους θεματικούς στόχους (π.χ. μέσω των διαφόρων forum, των προσωπικών μηνυμάτων, του ατομικού και ομαδικού χώρου εργασίας κ.λπ.). Σημαντική ήταν η ανατροφοδότηση που αποτελούσε ατομική αλλά και ομαδική δραστηριότητα κάθε εβδομάδας. Η ανατροφοδότηση αυτή ήταν σημαντική για τον εκπαιδευόμενο γιατί μπορούσε ελεύθερα να αξιολογήσει την πορεία της προσωπικής του εξέλιξης αλλά και την εξέλιξη του ίδιου του σεμιναρίου. Ο χώρος όπου ελεύθερα κάθε εκπαιδευόμενος διατύπωνε τις σκέψεις και τους προβληματισμούς του για την εξέλιξη του μαθήματος ήταν πολύτιμη πηγή πληροφοριών που λειτουργούσε σε συνδυασμό με το τυπικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο.

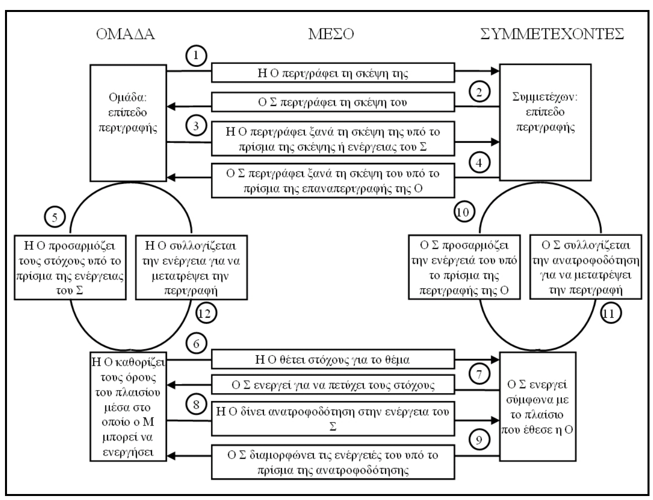
Στο μάθημα «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning» στην ουσία χρησιμοποιήσαμε ένα σύνθετο μοντέλο ανάπτυξης και αξιολόγησης του μαθήματος. Εκτός από το μοντέλο που πρότεινε η Laurillard, οι Scardamalia και Bereiter (Scardamalia, M. & Bereiter, C., 1994) προσδιόρισαν 3 χαρακτηριστικά ενός τέτοιου διαλόγου οικοδόμησης της γνώσης:

1.Κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας αποτελούν περισσότερο τα προβλήματα και η βαθύτερη κατανόηση, παρά η μηχανική αναπαραγωγή γνώσεων.

2.Η μαθησιακή δραστηριότητα αποτελεί αποκεντρωμένη, ελεύθερη οικοδόμηση της γνώσης, με ιδιαίτερη βαρύτητα στη συνεργατική γνώση, όπου ερωτήσεις και αναζητήσεις αποσκοπούν στη βαθύτερη κατανόηση.

3.Η γνώση αφορά την ευρύτερη κοινότητα, χωρίς να περιορίζεται μόνο στους δασκάλους και στους μαθητές.

Αν λάβουμε υπόψη μας τα παραπάνω καταλήγουμε σε ένα νέο μοντέλο με μικρές, αλλά ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από το “συνομιλιτικό πλαίσιο εργασίας” που σχεδίασε η Laurillard. Στο νέο μοντέλο είναι φανερή η αποκεντρωμένη-ελεύθερη οικοδόμηση της γνώσης, μέσα από τη σχέση μεταξύ των ατόμων της ομάδας και της ίδιας της ομάδας (Crawley R. M.).

Σχήμα 1. Το «συνεργατικό συνομιλιτικό πλαίσιο εργασίας»

Το μάθημα μας είχε ως ακρογωνιαίο λίθο αυτές τις αρχές, καθώς: α) σε κάθε θεματική ενότητα στόχος ήταν ο προβληματισμός των εμπλεκομένων για τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες και την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και όχι μόνο η καθαυτού γνώση σε κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο, β) η αναζήτηση της γνώσης και η επιθυμία για βαθύτερη κατανόηση προερχόταν από όλες τις πλευρές με τη συνεισφορά ειδικών γνώσεων από εκπαιδευτικούς διαφόρων ειδικοτήτων, ενώ όσοι στερούνταν σχετικών γνώσεων έπαιζαν σημαντικότατο ρόλο στο να υποδεικνύουν αυτό που δεν είναι εύκολα κατανοητό και επομένως πρέπει να εξηγηθεί περαιτέρω και γ) οι συμμετέχοντες προέρχονταν από πολλά και διαφορετικά επίπεδα (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχολικοί σύμβουλοι, προωθητές etwinning κ.λπ.), ώστε να μην μπορεί κανείς να εφησυχάσει θωρακισμένος πίσω από το παραδοσιακό μοντέλο δασκάλου-μαθητή, αλλά όλοι να είναι μέτοχοι ενός άκρως δυναμικού περιβάλλοντος, όπου μετά από οποιαδήποτε ενέργεια κάποιου, οι υπόλοιποι να πρέπει να επαναπροσαρμόζουν τη στάση και τις δραστηριότητές τους.

Φυσικά, η αξιολόγηση των παραπάνω διαφέρει. Όλα όσα αξιολογούνται δεν έχουν την ίδια βαρύτητα, γι' αυτό και το επόμενο στάδιο ήταν η βαθμονόμηση των παραπάνω κριτηρίων, τα οποία αποτέλεσαν τη βάση της ορθής αξιολόγησης.

Ι) Μεθοδολογία

Σύμφωνα με τους**:** Σολομών, 1998 · Βεργίδη, 1999·Δημητρόπουλος, 1998 · Καραλή, 2005 · Cohen, 1994· Χασάπη, 2000, το συγκεκριμένο εγχείρημα ακολούθησε :

1.Το στοχοκεντρικό-συμμετοχικό μοντέλο

2.Την «εσωτερική» αξιολόγηση τριών τύπων:

Αρχική/Προκαταρκτική. Διαγνωστικό ερωτηματολόγιο

Διαμορφωτική (διαδικασίας). Ένα ερωτηματολόγιο για κάθε εβδομάδα.

Τελική (αποτελέσματος). Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του σεμιναρίου.

3.Ως μεθοδολογικό εργαλείο συλλογής πληροφοριών, επιλέχθηκε το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου και πηγή άντλησης πληροφοριών ήταν οι εκπαιδευόμενοι.

4. Η μέτρηση των κριτηρίων έγινε με την τακτική κλίμακα Likert.

ΙΙ) Άξονες και κριτήρια αξιολόγησης

Σύμφωνα με τους: Fecone, · Asset,· Bell, 1993 · Καραλή, 2005 · Κόκκο, 1998 και Χασάπη, 2000 επιλέξαμε τα παρακάτω αντικείμενα, άξονες και κριτήρια:

Αντικείμενα	Άξονες	Κριτήρια
1.Εκπαιδευόμενοι	Προσωπικά στοιχεία	1.Φύλλο-Ηλικία
		2.Σπουδές
		3.Διδακτική εμπειρία
	Προσωπικά χαρακτηριστικά	1.Προηγούμενες δεξιότητες και εμπειρίες 2.Προσδοκίες από το πρόγραμμα
	Αποτελεσματικότητα	1.Ποσοστό συμμετοχής 2.Βαθμοί επίδοσης
2.Εκπαιδευτές	Στάση	1.Ενθάρρυνση-ανατροφοδότηση 2.Διαθεσιμότητα
	Αποτελεσματικότητα	1.Τεχνολογικές ικανότητες 2.Διδακτικές ικανότητες
3.Αποτελεσματικότητα προγράμματος	Οργάνωση	Ομαλή διεξαγωγή Έγκαιρη αντιμετώπιση δυσκολιών
	Εκπαιδευτικές μέθοδοι	Μαθητοκεντρική Ομαδοσυνεργατική Εξατομικευμένη

	Εκπαιδευτικό υλικό	Δομή ύλης Εκπαιδευτικά μέσα Περιεχόμενο Διαδραστικότητα Χρόνος μελέτης
	Επίτευξη στόχων	1.Αντιλαμβανόμενη αποκτηθείσα ωφέλεια (γνώσεις-δεξιότητες στάσεις) 2.Ικανοποίηση προσδοκιών

Τέλος, η αξιολόγηση δεν περιορίστηκε μόνο σε διαπιστώσεις αλλά κατέληξε σε συμπεράσματα και προτάσεις (Κουτούζης, Χατζηευστρατίου, 1999). Προτείνουμε επίσης και την εκ των υστέρων έρευνα για διεξαγωγή περαιτέρω συμπερασμάτων σύμφωνα με τις ανάγκες που θα προκύψουν.

5. Αντικείμενο αξιολόγησης

Αρχικά ζητήσαμε κάποιες πληροφορίες από τους εκπαιδευόμενους για να διαπιστώσουμε αν είναι σε θέση να παρακολουθήσουν με επιτυχία το μάθημα και να κατανοήσουν τους στόχους και το περιεχόμενο του. Αυτή η πρώτη διαγνωστική αξιολόγηση αφορούσε βασικές γνώσεις και δεξιότητες των εκπαιδευομένων. Επίσης, αξιολογήσαμε την επάρκεια του μαθήματος πριν την επίσημη έναρξή του. Για παράδειγμα θέλαμε να διαπιστώσουμε: 1.Αν στην ανακοίνωση του μαθήματος διευκρινίζονταν οι στόχοι, αν ήταν ξεκάθαρες οι απαιτήσεις του μαθήματος και αν υπήρχε διαθέσιμο ένα σχεδιάγραμμα της ανάπτυξης του. 2. Αν υπήρχαν οδηγίες για την πρόσβαση στο πληροφοριακό υλικό του ίδιου του σεμιναρίου αλλά και σε πρόσθετες πηγές πληροφόρησης. 3. Αν διευκρινίζονταν ειδικές απαιτήσεις σύνδεσης στο Διαδίκτυο. 4. Αν υπήρχε ένα χρονοδιάγραμμα, το οποίο θα όριζε τον εκτιμώμενο χρόνο ενασχόλησης με το σεμινάριο αλλά και τις σημαντικές ημερομηνίες όπου οι επιμορφούμενοι θα είχαν συγκεκριμένες υποχρεώσεις (για παράδειγμα την κατάθεση κάποιων εργασιών ή τη συμμετοχή σε κάποια διάσκεψη). 5. Αν οι επιμορφούμενοι

κατατοπίζονταν πλήρως για τις ομαδικές δραστηριότητες αλλά και για τα κριτήρια επιτυχίας των ομαδικών εργασιών, όπως επίσης και για τις υποχρεώσεις τους ως μέλη της ομάδας. 6. Αν υπήρχε «τεχνική βοήθεια» ή χώρος συχνών ερωτήσεων. 7. Αν οι επιμορφούμενοι γνώριζαν πότε το μάθημα θα είναι διαθέσιμο και αν θα δινόταν ένα διάστημα για την εξοικείωσή τους με το νέο αυτό μαθησιακό χώρο. 8. Αν οι επιμορφούμενοι μπορούσαν να βλέπουν τους συμμετέχοντες αλλά και τους δημιουργούς/εκπαιδευτές του μαθήματος, οι οποίοι θα έπρεπε να τους παρέχουν τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία σχετικά με την επάρκειά τους. 9. Αν τα δικαιώματα χρήσης του πληροφοριακού υλικού από τους συμμετέχοντες ήταν απολύτως ξεκαθαρισμένα.

I) Προσβασιμότητα

Στη συνέχεια αξιολογήθηκε η προσβασιμότητα στο υλικό που παρείχαμε στους εκπαιδευόμενους. Εξετάσαμε: 1. Αν οι επιμορφούμενοι μπορούσαν να αναζητήσουν και να βρουν εύκολα και γρήγορα την πληροφορία. 2. Αν η λειτουργία εικόνων, συμβόλων και σχεδιαγραμμάτων ήταν προφανής. 3. Αν οι εκπαιδευόμενοι χρειάζονταν επιπλέον πληροφορίες. 4. Αν ήταν ξεκάθαροι οι σκοποί, το αντικείμενο διδασκαλίας και οι υποχρεώσεις των εκπαιδευομένων. 5. Αν σε κάθε ενότητα η εισαγωγή ή το μαθησιακό ερέθισμα προετοίμαζε επαρκώς τους εκπαιδευόμενους για ό,τι θα ακολουθούσε. 6. Αν ήταν εύκολη η πλοήγηση σε προηγούμενες ενότητες ή σελίδες της ίδιας ενότητας. 7. Αν μπορούσαν εύκολα οι εκπαιδευόμενοι να επικοινωνήσουν με άλλους εκπαιδευόμενους ή και με τους εκπαιδευτές τους. 8. Αν οι εσωτερικοί σύνδεσμοι διευκόλυναν την ελεύθερη και εύκολη πλοήγηση στο περιεχόμενο του μαθήματος. 9. Αν οι πίνακες περιεχομένων διευκόλυναν τους χρήστες να διαπιστώνουν σε ποιο σημείο του μαθήματος βρίσκονται. 10. Αν η λίστα με λέξεις κλειδιά, βασικές έννοιες και το Γλωσσάριο διευκόλυνε τη μελέτη τους. 11.Και, τέλος, αν το σύστημα κάλυπτε με επάρκεια τον αριθμό των χρηστών.

II) Οργάνωση

Η αξιολόγηση της οργάνωση του μαθήματος κάλυψε τα παρακάτω: 1. Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ευδιάκριτη η

οργανική σύνδεση των επιμέρους τμημάτων του; 2. Υπήρχε πίνακας περιεχομένων που να δίνει μια σαφή εικόνα της δομής του εκπαιδευτικού υλικού; 3. Η οργάνωση και η αλληλουχία του περιεχομένου ήταν αντίστοιχη του θέματος του μαθήματος και των προοδευτικά αυξανόμενων αναγκών των εκπαιδευομένων; 4. Το περιεχόμενο ήταν δομημένο σε ενότητες και υποενότητες, ώστε να διευκολύνεται η μάθηση; 5. Η οργάνωση του μαθησιακού υλικού ήταν επαρκής σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος; Υπήρχε δηλαδή εισαγωγή, σκοποί, προετοιμασία, επεξηγήσεις, μελέτη περιπτώσεων, σύνδεση με άλλους δικτυακούς τόπους για επιπλέον πληροφορίες, ανακεφαλαιώσεις, τεστ αυτοαξιολόγησης, πηγές, επιπλέον υλικό για προαιρετική μελέτη, ασκήσεις ή άλλες δραστηριότητες μελέτης; 6. Ήταν ξεκάθαρο τι αποτελούσε αντικείμενο προαιρετικής και τι αντικείμενο υποχρεωτικής μελέτης; 7. Ήταν ελεγμένοι οι σύνδεσμοι που προτείνονταν για μελέτη; Για παράδειγμα πολλοί σύνδεσμοι μετά από ένα χρονικό διάστημα ή μεταφέρονται κάπου αλλού ή καταργούνται.

III) Γλώσσα

Επίσης αξιολογήσαμε τη γλωσσική καταλληλότητα και επάρκεια του μαθήματος. Δηλαδή: 1. Η γλώσσα στην οποία ήταν γραμμένο το μάθημα ήταν κατάλληλη ως προς το επίπεδο γλωσσομάθειας του κοινού στο οποίο απευθύνεται; 2. Οι οδηγίες ήταν ξεκάθαρες; 3. Χρησιμοποιήθηκε η διαδεδομένη και η κατάλληλη κατά περίπτωση ορολογία; 4. Η γλώσσα είχε την αμεσότητα που ευνοεί την προσωπική επικοινωνία; 5. Χρησιμοποιήθηκαν ρήματα στην ενεργητική φωνή αντί για την παθητική; 6. Οι προτάσεις ήταν σύντομες; Οι παράγραφοι ήταν μικρής έκτασης; 7. Υπήρχε αρίθμηση για τα στάδια κάποιων ενεργειών; 8. Υπήρχαν κουκκίδες ή άλλα σύμβολα για την καλύτερη δόμηση του πληροφοριακού υλικού; 9. Ο τόνος στον οποίο απευθύνονταν οι εκπαιδευτές ήταν ενισχυτικός και ενθαρρυντικός; 10. Υπήρχε συνεπής χρήση επιστημονικών όρων; 11. Πίνακες και σύμβολα ήταν επαρκώς επεξηγημένα; 12. Οι επεξηγήσεις και οι οδηγίες ήταν απλές και κατατοπιστικές; 13. Η συντακτική και γραμματική επεξεργασία των κειμένων ήταν επαρκής; 14. Μήπως υπονοήθηκε κάποια διάκριση ως προς την ηλικία, το φύλο ή την εθνικότητα των συμμετεχόντων;

IV) Παρουσίαση

Ως προς την παρουσίαση του υλικού αξιολογήσαμε κατά πόσο αυτό διευκόλυνε τη μάθηση. Πιο συγκεκριμένα: 1. Το υλικό ήταν ελκυστικό για τους εκπαιδευόμενους; 2. Ήταν ορατό κατά τον ίδιο τρόπο από όλους τους χρήστες; 3. Η παρουσίαση ήταν αντίστοιχη με το επίπεδο του κοινού στο οποίο απευθύνεται; 4. Υπήρξαν σύμβολα πλοήγησης; 5. Οι γραμματοσειρές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν διαθέσιμες από όλους τους χρήστες; 6. Οι επισημάνσεις, όπως είναι η πιο έντονη γραφή κάποιων λέξεων, έγινε με φειδώ; 7. Μήπως χρησιμοποιήθηκε υπογράμμιση χωρίς λόγο; Για παράδειγμα, η υπογράμμιση χρησιμοποιείται μόνο στις υπερσυνδέσεις. 8. Χρησιμοποιήθηκαν τίτλοι ενοτήτων και υποενοτήτων; 9. Υπήρχαν τα κατάλληλα περιθώρια δεξιά και αριστερά στο κείμενο; 10. Έγινε ορθή χρήση χρωμάτων; 11. Έγινε σωστή χρήση διαγραμμάτων, πινάκων ή εικόνων; Υπήρχαν λεζάντες σε αυτά;

V) Σκοποί και Στόχοι

Η αξιολόγηση του σεμιναρίου στηρίχθηκε στις βασικές αρχές που προκύπτουν από την ταξινόμηση των εκπαιδευτικών στόχων του Bloom και τις βασικές αρχές του Tyler. Η κατηγοριοποίηση των μαθησιακών στόχων του Bloom, που χρησιμοποιήθηκαν και στο συγκεκριμένο σεμινάριο, όπως ορίζονται σύμφωνα με τις αρχές του αναλυτικού προγράμματος και της αξιολόγησης είναι οι εξής(Geoff Isaacs,1996): Γνώση, Κατανόηση, Εφαρμογή, Ανάλυση, Σύνθεση, Αξιολόγηση. Ο Tyler έθεσε κάποιες γενικές αρχές για τη δημιουργία εκπαιδευτικών εμπειριών: Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να κάνουν εξάσκηση της συμπεριφοράς που απαιτείται. Πρέπει να ανταμείβονται για την απαιτούμενη συμπεριφορά. Πρέπει να μπορούν να εκτελούν τη συγκεκριμένη συμπεριφορά. Πρέπει να υπάρχει μια ποικιλία εμπειριών ώστε να μπορούν να πετύχουν τους στόχους.

Ο σχεδιασμός της αξιολόγησης του σεμιναρίου ακολούθησε τα παραπάνω λαμβάνοντας ακόμη υπ’ όψιν ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί έπρεπε να είναι: συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, σχετικοί με την επιθυμητή συμπεριφορά του εκπαιδευόμενου, κατανοητοί και εφικτοί ώστε να μπορεί ο εκπαιδευόμενος να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μέσα στα καθορισμένα χρονικά περιθώρια. Οι στόχοι

σχεδιάστηκαν έτσι ώστε να είναι δύσκολη η επίτευξή τους άλλα όχι και αδύνατη και περιλάμβαναν και πρακτική εξάσκηση για να εφαρμόζει ο εκπαιδευόμενος όσα έμαθε. Υπήρχαν ανταμοιβές για να προκαλούν κίνητρα στους εκπαιδευόμενους για να επιτύχουν τους στόχους τους και μια ποικιλία δραστηριοτήτων για να κρατάνε αμείωτο το ενδιαφέρον (Baker R).

Καταληκτικά, εξασφαλίσαμε αν θα γινόταν έλεγχος των αποτελεσμάτων του προγράμματος σε βάθος χρόνου, εξασφαλίσαμε τον έλεγχο και την υποστήριξη ειδικών ως προς την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την ανανέωση του περιεχομένου και των τεχνικών υποστήριξης και τη δυνατότητα χρήσης του από άλλους εκπαιδευτικούς.

6. Ποιος θα χρησιμοποιήσει την αξιολόγηση και πώς

Πολλές φορές η χρήση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης αφορά αυτόν που τη διενεργεί ή αυτούς που του έχουν αναθέσει το συγκεκριμένο καθήκον. Στην ουσία όμως μπορούν να ωφεληθούν πολλοί από αυτήν. Για παράδειγμα:

Αυτοί που συμμετείχαν ως εκπαιδευόμενοι στο πρόγραμμα. Στην περίπτωση που εξετάζουμε τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δημοσιεύτηκαν στο χώρο του σεμιναρίου και ήταν στη διάθεση όλων των εκπαιδευομένων.

Υπηρεσιακοί παράγοντες και εκπρόσωποι της εκπαιδευτικής κοινότητας. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του online σεμιναρίου «τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning» επιδόθηκαν στην Εθνική Υπηρεσία Υποστήριξης της δράσης (Γραφείο για την Κοινωνία της Πληροφορίας), και στην Κεντρική Υπηρεσία Υποστήριξη της δράσης (EUN).

Εξωτερικοί συνεργάτες, Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, χορηγοί, ΜΜΕ, άλλοι ενδιαφερόμενοι. Τα αποτελέσματα του προγράμματος παρουσιάστηκαν επίσημα σε ημερίδες και συνέδρια και για την αποτελεσματικότερη διάχυση του ίδιου του προγράμματος και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Επίσης, είχαν επιλεγεί να συμμετάσχουν σε αυτό Σχολικοί Σύμβουλοι, εκπαιδευτικοί από την Τριτοβάθμια

Εκπαίδευση, εκπρόσωποι Επιστημονικών Ενώσεων, εκπαιδευτικοί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εκπαιδευτικοί με διοικητικές αρμοδιότητες κ.λπ.

Ποιος μπορεί να χρησιμοποιήσει την αξιολόγηση;	**Τι επιθυμεί να μάθει;**	**Πως θα χρησιμοποιήσει τα αποτελέσματα;**
Οι δημιουργοί και οι εκπαιδευτές του μαθήματος	-Αν το μάθημα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των εκπαιδευομένων -Αν οι εκπαιδευτές ήταν επαρκείς	- Θα πρέπει να αποφασιστεί η τυχόν τροποποίηση του μαθήματος - Θα πρέπει να βελτιωθεί η διδασκαλία ή να αντικατασταθούν οι εκπαιδευτές
Υπηρεσιακοί παράγοντες	-Αν το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προδιαγραφές του -Αν το σύστημα λειτούργησε αποδοτικά	- Θα πρέπει να αποφασιστεί η τυχόν νέα εφαρμογή ή ανανέωση του μαθήματος - Θα πρέπει να αποφασιστεί η διατήρηση ή ανανέωση του λειτουργικού συστήματος ή του ανθρώπινου δυναμικού
Εκπαιδευόμενοι	Αν το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους	- Να αποφασίσουν αν θα συμμετείχαν ξανά σε μια νέα του εφαρμογή για προχωρημένους ή θα το σύστηναν και σε άλλους εκπαιδευτικούς.

Πίνακας 1. Συνοπτικά η χρήση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης

Ως προς τα όσα αναφέρθηκαν στο online σεμινάριο «Τα διαθεματικά σχέδια εργασίας και η δράση eTwinning», η σχετική αξιολόγηση έδειξε ότι:

Το ίδιο το μάθημα ανταποκρίθηκε στις ανάγκες των εκπαιδευομένων: Το 66% θεώρησε ότι το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε πλήρως στις προσδοκίες των εκπαιδευομένων και το 27% ότι ανταποκρίθηκε πάρα πολύ. Οι εκπαιδευτές, σύμφωνα με την αξιολόγηση που έγινε, ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στα καθήκοντά τους. Το 70% έκρινε ότι κάλυψαν πλήρως τις ανάγκες τους και το 27% ότι τις κάλυψαν σε μεγάλο βαθμό. Ως προς τη λειτουργικότητα της ηλ. πλατφόρμας (moodle), το 53% θεώρησε ότι κάλυψε πλήρως τις ανάγκες του μαθήματος ενώ ένα ποσοστό 31% θεώρησε ότι η πλατφόρμα κάλυψε αρκετά καλά τις ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι ήταν πολύ θετικοί ως προς την επανάληψη του μαθήματος: το 81% δήλωσε ότι θα παρακολουθούσε οπωσδήποτε μια επαναλειτουργία του σε ανώτερο επίπεδο και το 12% ότι θα το επιθυμούσε πολύ. Και ως προς τη επανάληψη της λειτουργίας του για άλλους εκπαιδευτικούς, το 77% δήλωσε ότι θα το σύστηνε οπωσδήποτε και το 20% ότι θα το θεωρούσε πάρα πολύ χρήσιμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baker Russell, *A Framework for Design and Evaluation of Internet-Based Distance Learning Courses*. Phase One - Framework Justification, Design and Evaluation, University Tampa.
- Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ. (1998, 1999). Σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα και Ανοικτή Εκπαίδευση. *Στο Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Θεσμοί και λειτουργίες,* τόμος Α΄. Πάτρα: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.
- Bloom, B.S. (Ed.), *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David McKay Company Inc.
- Crawley R. M., Evaluating CSCL - *Theorists' & Users' Perspectives*, Collaborative Computing Research Group Department of Mechanical Engineering University of Brighton
- Geoff Isaacs, *Bloom's taxonomy of educational objectives Teaching and Educational Development*, Institute The University of Queensland(1996)
- Keegan, D. (1996). *Οι βασικές αρχές της Ανοιχτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Λιοναράκης Α., Λυκουργιώτης, Α. (1998-9). Ανοικτή και Παραδοσιακή Εκπαίδευση. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ. (1998, 1999). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Θεσμοί και λειτουργίες, τόμος Α΄.* Πάτρα: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.
- Laurillard D., Rethinking University Teaching: *A Framework for the Effective Use of Educational Technology*. Routledge: London & New York 1993.
- Μακράκης, Β. (1998). Αξιολόγηση συστημάτων Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ. (1998, 1999). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Θεσμοί και λειτουργίες,* τόμος Α΄. Πάτρα: Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.
- Martti Rahkila and Matti Karjalainen, *Evaluation of Learning in Computer Based Education Using Log Systems*, 1999.
- Olosky, D., & Smith, B., C*urriculum Development Issues and Insights*. Chicago: Rand McNally 1978.
- Salomon, G., *What Does the Design of Effective CSCL Require and How Do We Study Its Effects*? 1995.
- Scardamalia, M. & Bereiter, C., Computer Support for Knowledge-Building Communities. *The Journal of the Learning Sciences,* 1994, 3 (3) 256-283.
- Rogers, A. (1998). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.